Ankenævnet *for* Forsikring

Den 21. november 2018 blev i sag nr. 91627:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har forsikring ved tab af erhvervsevne. I klage af 22/11 2017 til nævnet har klagerens advokat bl.a. anført:

> "Den 26. februar 2016 var min klient udsat for en trafikulykke, hvor hun blev påkørt bagfra.
>
> Siden ulykken har [klageren] ikke været i stand til at arbejde mere end nogle få timer pr. uge og maksimum 10 timer pr. uge.
>
> På skadestidspunktet var [klageren] ansat på halv tid i [sit familiemedlems selskab] med opgaver vedrørende … samt administrative opgaver.
>
> Derudover var [klageren] selvstændig med 2 [salgsagenturer], hvor hun i perioder arbejdede mange timer og i andre perioder færre timer.
>
> Samlet set arbejdede min klient dog svarende til minimum en fuldtidsstilling.
>
> Siden ulykken har min klient ikke været på arbejde i sin stilling hos [selskab], og min klient blev derfor opsagt til fratræden pr. 30. september 2016.
>
> Derudover har min klient opgivet sit agentur vedrørende mærket [mærke 1] således at min klient i dag kun har agenturet på mærket [mærke 2].
>
> Min klient oplyser, at hendes ugentlige arbejdstid med agenturet [mærke 2] udgør ca. 4-8 timer pr. uge, da hun gennem flere år har opbygget en fast kundekreds og mærket kræver derfor ikke helt så meget pt.

På grund af sygemeldingen fra ansættelsesforholdet i [selskab], har min klient været sygemeldt siden 1. juli 2016 og været tilknyttet kommunen.

Udbetalingen af sygedagpenge er ophørt, fordi kommunen vurderede, at min klient ikke opfyldte betingelserne for et fleksjob som selvstændig, da hun ikke i de seneste 24 måneder forud for sygemeldingen havde været beskæftiget som selvstændig minimum 30 timer pr. uge på grund af ansættelsesforholdet i [selskab].

Da min klient omvendt ikke ønsker at frasige sig sit sidste agentur, kan hun heller ikke blive godkendt til fleksjob som ansat, fordi hun er deltidsselvstændig.

Selv om min klients arbejdsevne er nedsat til maksimum 10 timer pr. uge, kan hun ikke blive godkendt til fleksjob på grund af lovgivningen. Det ændrer dog ikke ved vurderingen af arbejdsevnen.

Det gøres på den baggrund gældende, at min klient opfylder betingelserne for at få udbetalt ydelse for tab af erhvervsevne fra sin pensionsordning, hvor hun er dækket for tab af erhvervsevne med en ydelse på kr. 189.000,00 pr. år, når erhvervsevnen er nedsat med mindst 2/3 og halv ydelse, når erhvervsevnen er nedsat med mellem 1/2 og 2/3.

Det er således netop i situationer som denne, at en pensionsordning med erhvervsevnetabsdækning er relevant.
…
I forbindelse med gennemgangen af årsopgørelserne bedes Ankenævnet for Forsikring være opmærksom på, at lønudgiften som anført ovenfor er ophørt med virkning fra 30. september 2016.

Det gøres gældende, at PFA Pension skal tilpligtes at anerkende at udbetale ydelse for tab af erhvervsevne svarende til den tegnede forsikringssum på kr. 189.000,00 pr. år, da erhvervsevnen er nedsat med mindst 2/3 som følge af skaden.

Derudover gøres det gældende, at PFA Pension skal tilpligtes at anerkende, at min klients erhvervsevne, både arbejdstidsmæssigt og indtjeningsmæssigt, subsidiært er nedsat med mindst halvdelen på grund af følgerne efter trafikulykken den 26. februar 2016."

Selskabet har i brev af 23/5 2018 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"**Hvilken type forsikring er der tale om?**
Forsikredes ordning med policenummer … er en individuel pensionsordning tegnet pr. 1. december 1999.

Ordningen indeholder en invalidepension, der yder fuld invalidepension og fuld præmiefritagelse, når forsikredes erhvervsevne er nedsat med mindst to tredjedele.
Nedsættes erhvervsevnen til mellem halvdelen og to tredjedele, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og halv præmiefritagelse. Der er en karensperiode på tre måneder.
…
Hvad handler tvisten om? — parternes overordnede synspunkter

Forsikrede er utilfreds med, at PFA Pension har afvist at yde dækning ved nedsat erhvervsevne som følge af trafikuheld den 26. februar 2016, idet hun gør gældende, at hendes erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3, subsidiært nedsat med mindst halvdelen.

Selskabet henviser til, at forsikrede ikke har godtgjort, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad som følge af trafikuheldet.

Sagsfremstilling

…

Forsikrede er [videregående handelsuddannet] og har været beskæftiget inden for salgsbranchen siden 2007 som selvstændig salgsagent med oplyste 20 timer om ugen indenfor …branchen, herunder med varetagelse af to [salgsagenturer], sideløbende med en beskæftigelse på 20 timer om ugen, som …konsulent i hendes [familiemedlems selskab]. Sidstnævnte ansættelse havde bestået i de sidste to år op til sygemeldingen og med varetagelse af opgaver vedrørende … samt administrative opgaver. Forsikrede driver herudover [yderligere virksomhed], med …

Forsikrede oplyser, at hun var involveret i et trafikuheld den 26. februar 2016, hvor hun ifølge journalnotat af 20. juni 2016 fra egen læge **(bilag C. s. 7)** oplyser, at hun under langsom køkørsel i bil (ca. 10 km/t), blev påkørt bagfra. Forsikrede havde taget sikkerhedsselen af, da hun var ved at finde noget på bagsædet. Forsikrede oplyste til lægen, at hun ved påkørslen får et vrid i nakken og slår hovedet imod instrumentbrættet. Der er ingen bevidstløshed. Airbag udløses ikke og bilen blev ikke totalskadet. Forsikrede klager med det samme over smerter i nakke og hoved. Forsikrede oplyser, at hun selv kunne komme ud af bilen og selv kontaktede ægtefællen og politiet.

PFA Pension har til nærværende sag ikke modtaget en politirapport fra ulykken og har ikke viden om de fremsendte billeder af bilen.

Forsikrede blev sygemeldt den 1. juli 2016 fra ansættelsen i [familiemedlems selskab], grundet gener fra trafikuheldet og hun blev opsagt med fratrædelse til 30. september 2016. Forsikrede opsagde hendes ene [salgsagentur] på oplyste 15 timer om ugen den 4. april 2016, med ophør ved udgangen af juni 2016. Forsikrede har bibeholdt det sidste [salgsagentur], [agentur], svarende til selvoplyste 5 timers arbejde om ugen. Under samme cvr-nummer driver forsikrede [yderligere virksomhed].

Forud for ulykken

…

Af den reumatologiske speciallægeepikrise af 8. april 2014 **(bilag C. s. 21-228p-q)** fremgår, at forsikrede var henvist af egen læge med tilbagevendende rygsmerter. Det fremgår, at forsikrede over de sidste 10 år havde haft perioder med rygsmerter. Det kom typisk hvert eller hvert andet år, men efterhånden var det 2 til 3 gange om året. Smerterne kunne vare nogle uger, hvor forsikrede i perioder måtte være sengeliggende og forsikrede angav et stort besvær med at passe et arbejde.

Ved den objektive undersøgelse var der tale om en mindre s-formet skoliose (skæv ryg). Hoftekarmene stod nogenlunde symmetrisk. Der var ingen perkussionsømhed, ingen ømhed ved fjedrings- eller springingtest, ingen ømhed i balleregionen. Gangen var naturlig, der var god muskelkraft og normal følesans. Reflekserne var upåfaldende. Konklusionen var, at der var tale om tilbagevendende lændesmerter uden udstråling til benene udover til niveauet for lårbenshovedet. Forsikrede har skoliose, men var på daværende tidspunkt stort set uden symptomer, hvorfor der

ikke var indikation for yderligere end en anbefaling om, at forsikrede arbejdede med hendes holdning og styrkelse af hendes muskelkorset.

Af journalnotat af 10. juli 2014 fra praktiserende læge **(bilag C. s. 19-21)** fremgår, at forsikrede bl.a. henvendte sig grundet mange forsatte spændinger i nakken. Hun havde effekt af kiropraktor og lægen forstærkede med medicin mod muskelsmerter i en periode.
…
Forsikrede konsulterede praktiserende læge den 16. juli 2015. Af journalnotatet fra konsultationen **(bilag C. s. 15-16)** fremgår, at forsikrede henvendte sig til lægen grundet klager over nakkespændinger. Hun blev henvist til fysioterapeutisk behandling af disse.

Af det fysioterapeutiske journalnotat af 11. august 2015 **(bilag D)**, fremgår, at forsikrede gennem flere år havde haft tendens til spændinger i nakke-skulderåg og helt ned i brystkassen. Smerterne var værst i højre side.

Af det fysioterapeutiske journalnotat af 24. august 2015 **(bilag D)**, fremgår, at forsikrede ikke kendte årsagen til muskelspændingerne, at hun var konstant anspændt og kunne have svært ved at respirere. Smerterne i nakke-skulderåget blev forværret, når hun kørte i bil eller når hun var anspændt eller stresset.
…
Fra uheldet
Af journalnotat af 26. februar 2016 kl. … fra Skadestuen på [hospital] **(bilag E)** fremgår, at forsikrede klagede over nakkesmerter. Der havde ikke været tale om et hovedtraume i forbindelse med den oplyste ulykke. Forsikrede fremstod orienteret med begge pupiller normalt og egalt reagerende. Man mistænkte ikke hjernerystelse. Der blev iværksat medicinsk smertebehandling og forsikrede blev instrueret i, at hun skulle kontakte egen læge, hvis der ikke var sket bedring efter 10 dage.

Forsikrede aftalte konsultation ved egen læge den 4. april 2016, men udeblev.

Af opsigelsesbrevet dateret den 4. april 2016 **(bilag F)** fremgår, at forsikrede opsagde hendes agenturaftale med [mærke 1], med gensidigt aftalt forkortet opsigelsesvarsel, således at kontrakten ophørte med udgangen af juni 2016.
…
Forsikrede søgte egen praktiserende læge første gang efter trafikuheldet den 8. april 2016. Ifølge journalen **(bilag C, s. 10-11)**, blev forsikrede henvist til fysioterapeut grundet vedvarende gener fra nakken.
…
I det udaterede skema Din funktionsevne i hverdagen (I) **(bilag G)**, oplyser forsikrede til PFA Pension, at hun oplever et moderat besvær med at vaske, rede og tørre hår, ved påklædning samt foroverbøjning af kroppen. Forsikrede oplyser endvidere, at hun har opgivet at gøre rent og at hun har tilkøbt sig denne ydelse. Det anføres endvidere, at forsikrede ikke kan køre bil i længere tid.

Af journalnotat af 20. juni 2016, af forsikredes praktiserende læge **(bilag C. s. 7-8)** fremgår, at forsikrede ved uheldet kørte langsomt i kø – ca. 10 km/t. Hun blev påkørt bagfra og hun blev kastet fremad og ramte 'et eller andet med hovedet'. Lægen anfører, at forsikrede pådrog sig et whiplashlignende traume og at hun havde mange smerter i hoved og nakke umiddelbart. Hun

havde på tidspunktet for konsultationen, igennem måneder mærket symptomer svarende til whiplashtraume, herunder smerter fra nakken ned i ryggen, hovedpine, spændthed de samme steder, smerter ned i arm, skulder og helt fra lænden i benene. Generelt var symptomerne værst i højre side. Tillige ondt i tænderne, kæben og halsen samt i den øverste del af brystet. Forsikrede klagede endvidere over mere almene symptomer som hukommelsestab, tristhed, glædesløshed, manglende lyst, uoverkommelighedsfølelse og søvnbesvær. Forsikrede opleverede besvær med at sidde, tørre hår, rengøring, og *'værst af alt at passe sit arbejde som selvstændig og som ansat i [familiemedlems selskab]'*:

Af opsigelsesbrev af 27. juni 2016 **(bilag H)** fremgår, at forsikrede siden hendes ulykke ikke havde kunnet varetage hendes opgaver i [familiemedlems selskab] *'pga. problemer med ryg og nakke mm.'*. Forsikrede blev opsagt med lønophør pr. 1. oktober 2016.

Funktionsattest FP 410 af 29. juni 2016 til [forsikringsselskab 1] **(bilag I)** anfører, at forsikrede havde fået stillet diagnosen whiplash. Forsikrede modtog på dette tidspunkt fysioterapeutisk og medicinsk behandling, samt instruktion i smertehåndtering. Det fremgår videre, at forsikrede i 2014 og igen i 2015 havde haft generende, men godartede almindelige nakkespændinger, formentlig arbejdsudløst. Forsikrede angav, at hun var begrænset i forhold til at sidde, køre bil, tørre hår, rengøring og så sig ikke i stand til at passe jobbet. Tilstanden medførte endvidere hurtig udmattelse.

Ved den objektive undersøgelse blev der fundet svært nedsat bevægelighed af nakken i forhold til rotation og forover- bagoverbøjning. Der forekom endvidere smerter når forsikrede løftede armene over skulderniveau.

PFA Pension bemærker, at attesten primært er udarbejdet på baggrund af forsikredes subjektive oplysninger.

Forsikrede konsulterede hendes praktiserende læge den 6. juli 2016 med klager over nakken. Det fremgår af journalnotatet **(bilag C, s. 5)**, at egen læge havde introduceret forsikrede for muligheden for medicinsk smertebehandling med Imipramin (middel mod smerter og depression), men forsikrede afviste anbefalingen da hun var bange for bivirkninger.

Forsikrede fik foretaget en MR-skanning af nakken den 25. juli 2016. Det fremgår af konklusionen fra undersøgelsen **(bilag C, s. 3-4)**, at der var tale om en lidt 'lige' nakke, men ellers normale forhold uden vævsskade.

Af journalnotat af 22. august 2016 **(bilag C, s. 2)** fra forsikredes praktiserende læge fremgår, at lægen tilbød at henvise forsikrede til Smerte- og Hovedpineklinikken og/eller give hende Imipramin. Det fremgår, at forsikrede *'tydeligvis ikke er meget for den følelse af at være syg, som det vil forene hende med'*. Lægen forklarede forsikrede omkring, hvad hun kunne forvente af et sådant behandlingsforløb og hvornår effekten af medicinen ville indtræde. Forsikrede ville tænke over det og hun afviste tilbud om kontroltid, idet hun helst ville vente *'til hun selv ikke føler det går tilstrækkeligt fremad'*.

I partshøringsbrevet af 9. marts 2017 **(bilag J)**, med vedlagte rehabiliteringsplan fremgår, at forsikrede oplyser, at hun er i stand til at svare på mails i 20 min. af gangen. Sagsbehandleren vurderer,

at der er behov for at tilknytte en fastholdelseskonsulent til at lave en beskrivelse af forsikredes arbejdsfunktioner og om arbejdet er foreneligt med hendes skånehensyn.

Rehabiliteringsteamet i … Kommune traf den 28. marts 2017 **(bilag K)**, afgørelse i forsikredes sag og hun blev visiteret til jobafklaringsforløb. Sagsbehandleren oplyser forsikrede om, at såfremt erhvervsvenen skal afklares kræver det, at alle behandlingsmuligheder er udtømte, herunder eventuelt forløb på smerteklinik. Forsikrede oplyser, at hun ikke ser sig i stand til at komme tilbage til arbejdsmarkedet, samt at firmaet kører godt og ikke kræver meget af hende. Hun er kendt i …miljøet og lever af netværket, hvor ingen er bekendt med hendes sygdom.

PFA Pension har på foranledning modtaget neuropsykologisk undersøgelseserklæring af 18. september 2017 **(bilag L)**. Erklæringen er udarbejdet af specialist i neuropsykologi … og det fremgår, at forsikrede oplyser neuropsykologen, at der ikke tidligere har været væsentlige psykiske problemstillinger f.eks. i form af angst, depression, obsessiv kompulsiv forstyrrelse mv. Forsikrede oplyser, at hun ind imellem kunne føle sig belastet af højt arbejdspres og … men det havde ikke været mere end hun havde kunnet håndtere, og det havde ikke givet anledning til stress. Vedrørende omstændighederne omkring trafikuheldet forklarede forsikrede, at hendes hoved blev kastet forover og ramte forruden og hun vred nakken. Forsikrede havde ikke sikkerhedsselen fastspændt. Der opstod umiddelbart nakkesmerter. Forsikrede blev ikke slået bevidstløs og hun har fuld erindring omkring ulykken.
Det fremgår videre, at forsikrede oplyser, at hun ikke sygemeldte sig straks, men skruede helt ned for arbejdsopgaverne og 'arbejdede i praksis stort set ikke i tiden lige efter ulykkestilfældet'.

I forhold til søvnen, angiver forsikrede en svingende døgnrytme. Indsovningen er forstyrret af pulserende smerter i nakken, der trækker ned i højre skulder og venstre arm. Hun oplyser endvidere, at hun ofte vågner i løbet af natten med smerter og så har svært ved at falde i søvn igen.

Forsikrede beskriver et stort behov for hvile og oplyser, at hun hver anden til hver tredje dag løser en mindre arbejdsopgave i hendes egen virksomhed, f.eks. et enkelt kundebesøg eller besvarelse af mails. Det fremgår, at hvis hun har arbejdet en halv dag, må hun hvile 3 dage uden at løse arbejdsopgaver.

I forhold til de fysiske gener, angiver forsikrede en smerteintensitet på 7-8 på en numerisk smerteskala fra 0 – 10 **(bilag M)**, hvor 0 svarer til 'ingen smerter' og 10 svarer til 'værst tænkelige/uudholdelige smerter'. Forsikrede angiver, at smerterne er konstant tilstede.

Der findes lette generelle vanskeligheder med hensyn til psykomotorisk tempo, koncentrationsspændvidde, arbejdshukommelse og opmærksomhedskontrol. Der var ikke egentlige visuokonstruktive vanskeligheder, ligesom der ikke forekom sproglige forstyrrelser. Resultaterne viste endvidere, at indlæring og genkaldelse var let nedsat, mens genkendelsen var upåfaldende. Det blev skønnet, at der var let nedsat indlærings-og hukommelsesfunktion.

Det fremgår videre, at forsikrede fremstår udtrættet efter 3 timers undersøgelse.

Af undersøgelsens konklusion fremgår, at undersøgelsen ikke giver anledning til mistanke om behandlingskrævende depression, angsttilstand eller PTSD, ligesom der ikke ses et forhøjet stressniveau. Der er endvidere *'på ingen måde mistanke om en dementiel udvikling'*. Det fremgår endvidere, at de kognitive vanskeligheder ikke skyldes en kronisk hjerneskadeproblematik, men bør ses

som afledte af smerterne og trætheden, og som sekundære i forhold til smerterne. Neuropsykologen vurderer, at forsikrede skønnes at have behov for relativt omfattende skånehensyn i form af nedsat arbejdstid, undgåelse af opgaver med deadlines og tidspres, mulighed for pausering efter behov, tydelige afgrænsninger i opgaveløsningen, samt at arbejdsdagen er entydig og forudsigelig uden krav om hurtig problemløsning i akut opståede situationer.

Af det kommunale sagsnotat registreret den 7. oktober 2016 **(bilag N)** fremgår, at forsikrede oplyste til den kommunale sagsbehandler, at det aktuelt ikke var muligt med kørsel. Forsikrede oplyste sagsbehandleren, vedrørende sygemelding som selvstændig, at hun havde besluttet ikke at søge ydelse og at hun var tvunget til at opsige hendes hovedagentur uden godtgørelse ([mærke 1]), idet hun ikke kunne undgå at skulle køre ud til kunder og for at undgå rygtet om, at hun ikke kunne arbejde. Forsikrede var bange for at ødelægge mulighederne i hendes sidste agentur, hvor hun havde mulighed for at tjene hendes provision ved blot at taste kundernes ordrer ind. Forsikrede oplyste endvidere, at hun på daværende tidspunkt ikke kunne forestille sig, at hun kunne få overskud til igen at skulle bygge et nyt agentur op.

I invalidepensionsafgørelse af 22. december 2016 **(bilag O)** afviste PFA Pension, at yde dækning for tab af erhvervsevne. PFA Pension lagde i afgørelsen vægt på, at forsikredes gener i det væsentlige svarede til de gener, hun allerede havde i sommeren 2015, og som hun tidligere havde kunnet arbejde mere end fuld tid med. PFA Pension lagde til grund, at forsikrede ikke havde løftet bevisbyrden for, at den oplyste ulykke havde medført en så stor forværring af hendes erhvervsevne, at hun ikke ville kunne arbejde mere end halv tid.

Af Specifik helbredsattest af 10. februar 2017, til kommunen **(bilag P)** fremgår, at egen læge ikke så noget til hinder for at arbejdsevnen blev afprøvet, idet der ikke var nogen strukturelle skader som kunne forværres. Ved den objektive undersøgelse blev der fundet svært nedsat bevægelighed af nakken, særligt ved opad- og bagudbøjning af nakken. Rotation af nakken mod venstre blev vurderet til 35 grader. Egen læge tilbød, at henvise forsikrede til smerteklinik og [behandlingscenter], men forsikrede ønskede at vente med dette indtil videre.

Af kommunens afgørelse af 15. februar 2017 **(bilag Q)**, om ophør af sygedagpenge og overgang til jobafklaringsforløb fremgår, at forsikrede ikke opfyldte kriterierne for forlængelse af sygedagpengene, hvorfor hun ikke var berettiget til sygedagpenge efter 15. februar 2017, hvor hun i stedet overgik til et jobafklaringsforløb på ressourceforløbsydelse. Det fremgår, at forsikredes arbejdsopgaver i hendes tilbageværende agentur, kunne varetages fra hendes hjem og når det passede hende. Forsikrede oplyste endvidere, at agenturet var i god økonomisk vækst.

Ved brev af 16. oktober 2017 **(bilag R)**, meddelte kommunen forsikrede, at man påtænkte at give hende afslag på fleksjob til selvstændig virksomhed. Dette skete på baggrund af en vurdering af, at forsikrede ikke opfylder de formelle krav om at have drevet virksomheden i et væsentligt omfang og således ikke er omfattet af målgruppen for tilskud til selvstændig virksomhed.

PFA Pension traf på ny afgørelse i sagen den 6. november 2017 **(bilag S)**, hvor tidligere afslag på udbetaling for tab af erhvervsevne og præmiefritagelse blev fastholdt. PFA Pension traf afgørelsen i samråd med selskabets interne neurologiske lægekonsulent. Det blev lagt til grund, at forsikrede, ud fra den lægelige dokumentation i sagen og med de rette tiltag i forhold pauser og struktur, burde kunne arbejde mere end halv tid.

Forsikrede gennemgik en neurokirurgisk speciallægeundersøgelse den 9. november 2017, på foranledning af [forsikringsselskab 2]. Af den udarbejdede speciallægeerklæring af samme dato **(bilag T)** fremgår, at forsikrede beskriver *'debut af smerterne straks efter anmeldte skade'*. Forsikrede klagede over muskelrelaterede gener i nakke og skulderåget. Neurokirurgen fandt let nedsat bevægelighed af nakken. Rotation af nakken mod venstre, som egen læge i februar 2017 havde målt til 35 grader, blev målt til 70, grader som svarer til normalt bevægeudslag i rotationsbevægelse.

Forsikrede angav en smerteintensitet på 7-9 på tidligere nævnte smerteskala **(bilag M)**, svarende til niveauet under 'uudholdelige smerter'. Det fremgår endvidere, at forsikrede forud for skaden indtog medicin mod søvnløshed. Af speciallægeerklæringens konklusion fremgår, at forsikrede *'tidligere er kendt med skulder og nakkespændinger behandlet ved fysioterapi i 2015 og kendt med tilbagevendende lændehold'* Neurokirurgen konkluderer videre, at skulder og nakkegenerne er behandlingskrævende, med *'afsluttet behandling relativ kort tid (få måneder) forud for anmeldte skade. Man må skønne at disse gener er recidiveret og har en medvirkende årsag til skadelidtes gener'*. Speciallægen konkluderede endvidere, at tilstanden er stationær.

PFA Pension vurderer, at speciallægens vurdering omkring, at tilstanden er stationær, i højere grad er et udtryk for, at generne havde været uændrede i en længere periode, end en vurdering af alvorligheden af lidelsen. PFA Pension gør ydermere opmærksom på, at det forhold, at en tilstand er varig, ikke nødvendigvis beskriver forsikredes funktionsniveau eller erhvervsevne.

PFA Pension har modtaget regnskab for 2017, vedrørende [agentur] **(bilag U)**. Det fremgår heraf, at forsikrede i 2017 har haft en bilkørsel på 12.858 km., svarende til mere end 1000 km. om måneden.

På baggrund af en samlet helbredsmæssig vurdering, er det således PFA Pensions opfattelse, at forsikrede ikke har godtgjort, at hendes erhvervsevne, som følge af sygdom eller ulykke, er forværret i en grad efter ulykken, at hun ikke er i stand til at arbejde mere end halv tid af en normal fuldtidsstilling på 37 timer om ugen.

Forsikredes økonomiske forhold
PFA Pension har forelagt oplysningerne om forsikredes virksomhed og indkomst for en ekstern statsautoriseret revisor.

Ved vurdering af, om forsikrede ud fra en indtjeningsmæssig betragtning, er berettiget til udbetaling af invalidepension, er det PFA Pensions kutyme, at der foretages en vurdering af forsikredes indtjening 3 år tilbage i tid, fra tidspunktet for skadens indtræden.

Dette betyder, at PFA Pension har foretaget en vurdering ud fra indtjeningsårene 2013, 2014 og 2015, og herefter taget et gennemsnit for de 3 år.

Herefter har PFA Pension sammenlignet forsikrede gennemsnitlige indtjening med forsikredes indtjening efter den 26. februar 2016.

PFA Pension har til brug for vurderingen modtaget årsopgørelser for 2013, 2014. 2015 og 2016, samt årsrapporter for 2015 og 2016 **(bilag V)**. Herudover har PFA Pension modtaget foreløbigt regnskab for 2017, idet regnskabet for året er ved at blive udarbejdet.

PFA Pension skal henlede opmærksomheden på posten 'sekundære poster' i årsrapport 2015 og 2016, som viser indtjeningen i forsikredes salgsagentur '[agentur]'.

PFA Pension konstaterer, at forsikrede i 2013, 2014 og 2015, har haft et overskud i virksomheden på henholdsvis 185.947 kr., 213.109 kr., og 140.725 kr.

I samme periode har forsikrede haft lønindkomst som ansat …konsulent, dog først fra 2014. Forsikrede har i 2014 og 2015 tjent henholdsvis, 112.910 kr. og 174.050 kr.

Ud fra dette konkluderer PFA Pension, at forsikredes gennemsnitlige indtjening for 2013, 2014, og 2015, udgjorde 275.580 kr. om året.

Efterfølgende har PFA Pension undersøgt hvad forsikrede har tjent i 2016 og 2017.

PFA Pension konstaterer, at forsikrede i 2016 har en lønindkomst på 162.363 kr. og et overskud i virksomheden på 91.060 kr.

I 2017 har forsikrede ikke haft lønindkomst som …konsulent grundet fratrædelsen i 2016, men forsikrede oplyser om et forventet overskud i virksomheden på 162.475 kr.

PFA Pension kan på den baggrund konstatere, at forsikrede i 2016 har haft en samlet indtjening på 253.423 kr., og i 2017 en samlet indtjening på 162.475 kr.

PFA Pension kan på den baggrund konkludere, at forsikredes indtjening 2016 (253.423 kr.) og 2017 (162.475 kr.) overstiger mindst halvdelen af det samlede gennemsnit, som hun har tjent i 2013, 2014 og 2015 (275.580 kr.).

PFA Pension vurderer således, at forsikredes indtjeningsmæssige erhvervsevne ikke er nedsat med mindst halvdelen, hverken fra den 26. februar 2016 eller ved lønophør pr. 1. oktober 2016.

Af journalnotat af 20. juni 2016 **(bilag C. s. 7-8)** fremgår, at forsikrede oplyser lægen, at hun havde besvær med at *'passe sit arbejde som selvstændig og som ansat i* [familiemedlems selskab]':

PFA pension betragter som udgangspunkt indtægt fra [yderligere virksomhed], som en passiv indkomst. I det konkrete tilfælde kan det dog bemærkes, at forsikrede erhverver en yderligere [udvidelse af yderligere virksomhed] pr. 1. juli 2016, hvilken tidsmæssigt ligger efter trafikuheldets indtræden. Herudover bemærker PFA Pensions eksterne revisorkonsulent, at forsikrede [arbejder med yderligere virksomhed].

PFA pension går ud fra, at opgaven med [arbejde med yderligere virksomhed] indebærer arbejde i form af … På denne baggrund vurderer PFA Pension, at [arbejde med yderligere virksomhed] vidner om fysiske ressourcer og et funktionsniveau, der er højere end det af forsikrede oplyste.

Begrundelse for PFA's afgørelse
Det er PFA Pensions vurdering, at forsikrede ikke har løftet hendes bevisbyrde for, at hendes erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen efter den 26. februar 2016 fordi:

- Det er forsikrede, der har bevisbyrden for, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad.

- Det er PFA Pensions opfattelse, at der ikke er fuld overensstemmelse omkring de oplyste omstændigheder vedrørende den oplyste trafikulykke:

  Af journalnotat af 26. februar 2016 kl. 15.00, fra Skadestuen på [hospital] **(bilag E)** fremgår, at forsikrede ikke havde pådraget sig hovedtraume.

  I journalnotat af 20. juni 2016 **(bilag C, s. 7-8)** anfører egen læge, at forsikrede *'ramte et eller andet med hovedet'*.

  Det fremgår af neuropsykologisk undersøgelseserklæring af 18. september 2017 **(bilag L)**, forsikrede ved ulykken, ikke blev slået bevidstløs og at hun havde fuld erindring omkring ulykken.

  Ved den neurokirurgiske speciallægeundersøgelse den 9. november 2017 **(bilag T)**, oplyser forsikrede til speciallægen, at hendes hoved ramte imod instrumentbrættet.

- Forsikrede har ifølge neurokirurgisk speciallægeerklæring af 9. november 2017 **(bilag T)**, let nedsat bevægelighed af nakken og er fundet neurologisk intakt. Endvidere findes normale fund ved MR-skanning af nakken, jf. epikrise fra egen læge **(bilag C. s. 3-4)**. Det er PFA Pensions opfattelse, at det påberåbte lave funktionsniveau ikke har holdepunkt i lægelig dokumentation og at den af forsikrede angivne udtalte smerteintensitet, svarende til niveauet under 'uudholdelige smerter', ikke stemmer overens med forsikredes omfattende bilkørsel, og forventelige indsats i forbindelse med [arbejde med yderligere virksomhed].

- PFA Pensions lægekonsulent vurderer, at en del af grunden til, at spændingerne varer ved, formentlig skyldes nakkespændinger som var indtrådt betydeligt før skadens indtræden og hvor seneste behandlingsforløb var afsluttet forholdsvis tæt på skadestidspunktet. Det fremgår ydermere af den neurokirurgiske speciallægeerklæring, at muskelspændingerne i nakken var til stede i perioder før skadestidspunktet. PFA Pension bemærker i den forbindelse, at forsikredes søvnproblemer ligeledes var til stede før skadens indtræden.

- Ved undersøgelsen på skadestuen, blev forsikrede instrueret i at kontakte egen læge hvis der ikke var sket bedring efter 10 dage. Først den 8. april 2016 er forsikrede ved egen læge vedrørende symptomer fra nakkeregionen og hoste og forsikrede henvises til fysioterapi pga. nakkegener. Forsikrede kontakter således først egen læge over en måned efter uheldet.

- Det er PFA Pensions opfattelse, at der ikke forekommer overensstemmelse mellem omfanget af de klager der fremgår af funktionsattest FP410 af 29. juni 2016 til [forsikringsselskab 1] **(bilag I)**, sammenlignet med de tidligere konsultationer ved egen læge, som fremgår af journal fra egen læge **(bilag C)**. PFA Pension finder på den baggrund ikke, at der er dokumentation for, at tilstanden var blevet forværret i den grad forsikrede angiver. På samme baggrund bemærker PFA Pension det sammenfald, at de påberåbte klager først beskrives i dette udtalte omfang fra lægelig side, på tidspunktet for udfyldelse af førnævnte funktionsattest.

- Forsikredes funktionsbegrænsning skyldes udelukkende subjektivt angivne symptomer. Det er PFA Pensions vurdering, at der er mange fuldt arbejdsdygtige personer der har stivhed i nakke og ømme muskler, herunder også med diagnosen whiplash-syndrom. I den forbindelse gøres opmærksom på, der ikke forekommer nogen objektive fund, der kan forklare det påberåbte lave funktionsniveau.

- Forsikrede oplyser i skemaet Din funktionsevne i hverdagen (I) **(bilag G)**, at hun ikke kan køre bil i længere tid, men er i 2017 i stand til at køre 12.858 km. om året i bil, svarende til 1.071 km. om måneden. PFA Pension finder, at forsikredes oplyste funktionsbegrænsning vedrørende bilkørsel, ikke stemmer overens med det faktuelle, herunder at forsikrede så sig nødsaget til, at opsige hendes ene agentur grundet meget bilkørsel. Ud fra regnskabet for 2016 **(bilag V)**, kan PFA Pension konstatere, at forsikrede kørte mindre i bil (10.860 kr.), men vurderer samtidig, at forsikrede har en markant højere kørsel, end det hun angiver som muligt. Herudover er det PFA Pensions opfattelse, at der udover bilkørslen, må forventes at forekomme arbejdstid ude ved forsikredes kunder, tid til bogføring mv.

- De gener som forsikrede, oplyste egen læge om den 20. juni 2016, (bilag C, s. 7-8), dvs. 4 måneder efter ulykken, svarer i det væsentlige til de gener forsikrede allerede havde i sommeren 2015 (bilag C, s. 15-16 samt bilag D), hvor hun kunne arbejde mere end fuld tid af en normal beskæftigelse. Der var også på daværende tidspunkt tale om gener fra nakken, som var værst i højre side.

- PFA Pension gør opmærksom på, at en neuropsykologisk testning er intenst kognitivt arbejde. Dette klarede forsikrede i 3 timer, dog med træthed til følge. Testningen afkræftede egentlig hjerneskade.

- PFA Pension vurderer endvidere, i samråd med selskabets lægekonsulent, at et forløb på smerteklinik næppe vil medføre en væsentlig ændring af tilstanden i medicinsk øjemed, idet der er tale om en muskulær smertetilstand. Forsikrede kan dog formentlig profitere af redskaber til smertehåndtering, søvnvejledning mv.

- PFA Pension bemærker, at forsikrede før uheldet kunne arbejde mere end fuld tid med periodevise ryg- og nakkesmerter.

- Forsikredes resterhvervsevne er ikke belyst gennem et kommunalt afklaringsforløb og er således udelukkende baseret på forsikredes subjektive udsagn om selvoplevet arbejdsformåen.

…

- PFA Pension bemærker, at forsikrede opsiger hendes agentkontrakt med [mærke 1] den 4. april 2016, dvs. allerede godt en måned efter traumet og før hun konsulterer egen læge med problemet. PFA Pension vurderer, at der synes at forekomme andre faktorer som årsag til opsigelsen, end det helbredsmæssigt anførte.

- Det bemærkes endvidere, at forsikrede senere angiver en begrundelse for at opsige agenturet med [mærke 1], som at hun ikke kan køre bil. Det er PFA Pensions opfattelse, at der er betydelig uoverensstemmelse mellem forsikredes angivne tolerance overfor bilkørsel og de faktiske forhold.

- Det er PFA Pensions opfattelse, at forsikredes valg omkring ikke at opsige sit sidste [salgsagentur], og dermed frasige sig muligheden for at blive tilkendt fleksjob i egen virksomhed, vidner om betydeligt flere ressourcer end det angivne.

- Forsikredes indtjeningsmæssige erhvervsevne er ikke nedsat med mindst halvdelen fra skadestidspunktet og frem.

- Forsikrede er efter PFA's vurdering i stand til, og har tjent, mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

- PFA Pension vurderer, at forsikrede forud for uheldet har kunnet arbejde med generne fra nakken. PFA Pension vurderer, at forsikrede ikke har ført bevis for, at uheldet har medført en forværring af erhvervsevnen i en grad der gør, at forsikrede ikke vil kunne arbejde mere end halv tid.

Konklusion
PFA Pension fastholder således, at selskabet har været berettiget til at give afslag på udbetaling af invalidepension, da forsikrede ikke har løftet sin bevisbyrde for, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad."

Klagerens advokat har i brev af 1/6 2018 til nævnet bl.a. fremsendt klagerens årsopgørelse og årsrapport for 2017, hvilket selskabet har kommenteret på i brev af 22/6 2018 til nævnet.

Klagerens advokat har i brev af 18/6 2018 til nævnet bl.a. anført:

"**Vedrørende nedsættelse af erhvervsevnen som følge af trafikulykken 26. februar 2016 (og/eller andre årsager):**
Erhvervsevnetabsforsikringen hos PFA Pension dækker [klagerens] nedsatte erhvervsevne uanset årsag.

PFA Pension har i sin redegørelse lagt stor vægt på, om trafikulykken er i stand til at medføre en så betydelig forværring af helbredstilstanden, at erhvervsevnen er blevet nedsat med mindst halvdelen.

PFA Pension henviser i den forbindelse til, at mange fuldt funktionsdygtige personer har stivhed i nakken, ømme muskler samt eventuelt diagnosen whiplash-syndrom samtidig med, at de kan arbejde.

Omvendt angiver PFA Pension også, at selskabets lægekonsulent har vurderet, at en del af årsagen til min klients betydelige nakkegener skyldes forudbestående nakkespændinger.

Forsikringen dækker som angivet ovenfor nedsat erhvervsevne **uanset årsag**, og det forhold, at min klient måske har været mere sårbar over for at blive uarbejdsdygtig på grund af trafikulykken på grund af forudbestående nakkespændinger kan ikke afvises, men det er irrelevant for den konkrete vurdering af min klients berettigelse til udbetaling.

PFA's sagsbehandler tager tydeligvis fejl af forsikringstypen, hvor årsagen til den nedsatte erhvervsevne blot skal være sygdom eller ulykke uden nærmere krav om årsagsrelation modsat eksempelvis sager efter Lov om Erstatningsansvar.

Der skal således ske udbetaling til [klageren] uanset årsagen til den nedsatte arbejdsevne.

I den forbindelse kan man blot konstatere, at [klageren] netop også var i stand til at arbejde på mere end fuld tid inden trafikulykken skete, selv om hun i de foregående år havde haft konsultationer hos lægen på grund af andre lignende gener.

Årsagen til erhvervsevnetabets indtræden i foråret 2016 er imidlertid ikke afgørende for dækningsberettigelsen.

Vedrørende tabets størrelse:
PFA Pension har beregnet, at min klient ikke har et erhvervsevnetab svarende til mindst halvdelen ud fra en økonomisk betragtning.

Dette er ikke korrekt.

Inden skaden skete havde min klient to agenturer, [mærke 1] og [mærke 2].

Når man er selvstændig agenturtager, skal man opdyrke et kundegrundlag til salgsdistribution af agenturets varer og [klageren] har på dygtig vis fået opdyrket kendskabet til [mærke 2s] varer.

Af vedlagte faktureringsoversigt fremgår det, at omsætningen fra agenturet [mærke 1] i 2014, 2015 og 2016 (indtjent på ca. 3 måneder) svarede til en bruttoomsætning på kr. 210.000,00 – 250.000,00 pr. år.

Brandet [mærke 2] er blevet meget populært og efterspurgt i de seneste år, og omsætningen af [mærke 2] fra 2015 til 2016 og videre til 2017 bekræfter da også dette, da omsætningen i 2017 fra [mærke 2] udgjorde kr. 277.196,00, uanset min klients nedsatte arbejdstid.

Hvis skaden ikke var sket, og min klient havde været i stand til at bibeholde sit agentur hos [mærke 1], agenturet hos [mærke 2] samt deltidsjobbet som …konsulent ville min klients indtægt i 2016 have været ca. kr. 50.000,00 højere på grund af indtjening fra [selskab], og minimum kr. 120.000,00 højere på grund af indtjening fra [mærke 1], svarende til den indtægt min klient yderligere kunne have haft fra 1. april 2016 til årets udgang.

I 2017 ville min klients indtægt ligeledes have været væsentligt højere, hvis skaden ikke var sket, da indtjeningen i 2017 skal tillægges ca. kr. 186.000,00 i mistet indtægt fra [selskab] samt mistet overskud fra [mærke 1]-agenturet på forventeligt ca. kr. 120.000,00.

Der foreligger derfor en indtægtsnedgang på mindst 50 % og arbejdstiden er nedsat med mindst 75 %.

PFA Pensions beregning på side 10 af 15 er derfor ikke korrekt og retvisende, da erhvervsevnetabet selvsagt skal vurderes ud fra den indtægt min klient ville have haft, såfremt sygdomsforløbet ikke var indtrådt.

Det forhold, at omsætningen og indtjeningen fra [mærke 2] er steget væsentligt, kan PFA Pension naturligvis ikke bruge som begrundelse for, at der ikke skal betales erstatning for det forsikringsprodukt, som min klient har købt. Produktet skal dække min klients indtægtstab, når indtægten er faldet med mindst halvdelen, og dette er utvivlsomt sket, jf. ovennævnte redegørelse.

Det forhold, at min klient har været i stand til at øge sin indtjening gennem årene og har fået opbygget et meget stærkt brand i [mærke 2] kan ikke anvendes som begrundelse for, at min klient ikke har ret til forsikringsdækning, når hendes indtægtstab overstiger 50 %."

Selskabet har i brev af 6/7 2018 til nævnet bl.a. anført:

"PFA Pension henviser til forsikredes brev af 22. november 2017, hvori forsikrede gør gældende, at hun ikke har været i stand til at arbejde mere end nogle få timer pr. uge og maksimum 10 timer pr. uge, siden ulykken. Forsikrede gør i brev af 18. juni 2018 gældende, at hendes arbejdstid er nedsat med mindst 75 procent.

PFA Pension bemærker hertil, at forsikredes angivne arbejdsformåen alene er baseret på forsikredes subjektive betragtning og således ikke har holdepunkt i lægelig dokumentation, eller en uvildig objektiv dokumentation, i form af arbejdsprøvning.

PFA Pension skal gøre opmærksom på, at selskabet ikke har gjort gældende, at erhvervsevnenedsættelsen skal kunne relateres til en ulykke eller en specifik årsag. PFA Pension bemærker i den forbindelse, at forsikrede begrunder anmeldelsen af skaden med følger efter en ulykke.

I den forbindelse henviser PFA Pension således fortsat til, at det er selskabets opfattelse, at forsikrede før ulykken var i stand til at arbejde mere end fuld tid af en normal beskæftigelse, med samme eller lignende gener, som hun angiver er forværrede efter ulykken.

PFA Pension gør således forsat gældende, at forsikrede ikke har dokumenteret, at hendes erhvervsevne, af helbredsmæssige årsager, er nedsat i dækningsberettigende grad.

PFA Pension henviser til, at det i vurderingen af forsikredes indtjening, ikke kan lægges til grund, hvad forsikrede ud fra en subjektiv betragtning havde forventet at tjene i årene efter en eventuel nedsættelse af erhvervsevnen, men derimod vurderes forsikredes gennemsnitlige indtjening som selvstændig, i de sidste tre år før skadeåret. De af forsikrede fremsendte indtægtsoplysninger, fører således ikke til en ændring af selskabets tidligere svar i sagen.

PFA Pension fastholder på denne baggrund fortsat, at selskabet har været berettiget til at give afslag på udbetaling af invalidepension efter den 26. februar 2016, da forsikrede ikke har løftet hendes bevisbyrde for, at hendes erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen. Et uddrag gengives i det følgende.

15. 91627

Af neuropsykologisk undersøgelse af 18/9 2017 fremgår bl.a.:

" I løbet af undersøgelsen udtrættes hun markant, og på et tidspunkt har hun behov for en pause. Ved undersøgelsens afslutning efter ca. 3 timer fremtræder hun ganske udtrættet, udmattet og smertepræget. Hun må gå en lille tur og trække frisk luft, inden hun kører hjem.
…
[Klageren] sover flere gange i løbet af dagen på svingende tidspunkter. Hele dagligdagen er tilrettelagt efter [klagerens] behov for hvile. Hun bliver meget hurtigt udmattet og svært mentalt træt, og må så hvile. Ca. hver anden til hver tredje dag løser hun en mindre arbejdsopgave i sin egen virksomhed, f.eks. et enkelt kundebesøg eller besvarelse af mails. Hvis hun har arbejdet ½ dag, må hun hvile 3 dage uden at løse arbejdsopgaver. Ellers går dagene med meditation, yoga, gåtur og et enkelt husligt gøremål eller lidt havearbejde, med hvil ind i mellem. Hun kommer let til at lave for meget, hvilket så udmatter hende uforholdsmæssigt meget. Weekenderne og ferierne forløber på nogenlunde samme måde som hverdagene.

Før nakkeforstuvningen levede [klageren] et aktivt liv uden begrænsninger på en problemfri måde; nu oplever hun sig meget begrænset i alle tilværelsens gøremål.
…
Konklusion
…
Den objektive undersøgelse og den psykiske og sociale status er beskrevet ovenfor. Aktuelle neuropsykologiske undersøgelse finder et præmorbidt normalt begavelsesniveau. I forhold til dette niveau ses en række lettere uspecifikke kognitive funktionsforstyrrelser m.h.t. forarbejdningshastighed, koncentrationsspændvidde, opmærksomhedskontrol, indlæring og hukommelse. Desuden er [klageren] præget af relativt svære udstrålende nakkesmerter og letvakt mental træthed, der er middelsvært funktionshæmmende i dagligdagen.

Aktuelle undersøgelse giver ikke anledning til mistanke behandlingskrævende depression, angsttilstand eller PTSD, ligesom der ikke ses et forhøjet stressniveau. Der er endvidere på ingen måde mistanke om en dementiel udvikling. Sociale og psykiske forhold eller misbrug vurderes ikke at have indflydelse på tilstanden.

Det kan i øvrigt understreges at de kognitive vanskeligheder efter undertegnedes vurdering ikke skyldes en kronisk hjerneskadeproblematik, f.eks. erhvervet ved hovedtraume i forbindelse med ulykkestilfældet, men at de fundne uspecifikke kognitive funktionsforringelser bør ses som afledte af smerterne og trætheden og sekundære i forhold hertil; hvilket er hyppigt set og ganske forståeligt.

Diagnose: S13.4 Distorsio columna cervicalis, sequelae. Langvarige følger efter forvridning af nakkerygsøjlen i form af udstrålende nakkesmerter, træthed og lette uspecifikke kognitive funktionsforstyrrelser; også kaldet piskesmældssyndrom eller whiplash-associeret lidelse.

Der er stort set overensstemmelse mellem den objektive kliniske undersøgelse og [klagerens] klagebillede. Hun fremtræder åbenlyst trætbar og smertepræget, og de kognitive klager er forenelige med de objektivt fundne lette vanskeligheder m.h.t. tempo, koncentration og hukommelse.

[Klageren] skønnes aktuelt at have behov for relativt omfattende skånehensyn. Det aktuelle arbejdsniveau, hvor hun arbejder 1 til 2 formiddage om ugen under meget fleksible betingelser, skønnes aktuelt at være det maksimale af, hvad hun kan honorere arbejdsmæssigt. [Klageren] bør i en overskuelig fremtid så vidt muligt opretholde et lavt belastningsniveau og fokusere på behandling. Skånehensynene bør først slækkes, når der er sket en symptomreduktion og generel bedring af helbredstilstanden, da man ellers risikerer at forværre smerterne og øge trætheden.

Prognosen er usikker, og man må på baggrund af tilstandens sværhedsgrad, at den debuterede for mere end 1½ år siden, og at der ikke har været betydende fremgang på trods af bl.a. adækvat indsats fra egen læge og fysioterapeut desværre foranlediges til en vis pessimisme.

På den anden side har [klageren] endnu ikke modtaget højtspecialiseret tværfaglig smertebehandling. Det har været foreslået, men ikke sat i værk. [Klageren] er efter det oplyste henvist til et sådant tilbud, hvilket kun kan anbefales. En endelig vurdering af prognosen og sværhedsgraden af et evt. varigt skånehensyn bør afvente effekten af den optimale specialiserede behandling.

Det forhold at [klageren] i alt væsentligt har været tidligere rask, at der er ikke betydende konkurrerende helbredsfaktorer eller psykiske problemstillinger, og at hun har en række ressourcer bl.a. i form af gode sociale betingelser, gør at man kan have optimistiske forventninger til en forbedring af helbredstilstanden, såfremt den foreslåede behandling iværksættes.

Efter undertegnedes vurdering handler det således i første omgang om at reducere symptomerne, og øgede arbejdsmarkedsrettede krav bør først introduceres når symptombilledet er bedret. Tidshorisonten vil antageligt være relativt lang; et forsigtigt skøn ½ til 1 år efter iværksættelse af behandling.

Ift. det arbejdsmarkedsrettede bør man begynde på det nuværende lave niveau og først sætte arbejdstiden op og lægge flere opgaver til, når man er sikker på, at [klageren] magter omfanget, ligesom det anbefales, at tiltagene følges tæt af fagpersoner med specialviden om whiplash-syndrom således, at [klageren] kan rådgives omkring arbejdstid, afværgelse af tilbagefald, behov for pauser og anden arbejdstilrettelæggelse.

Den langsigtede prognose er svær at vurdere. Forhåbentligt kan [klageren] på sigt blive integreret på arbejdsmarkedet i noget større udstrækning end i dag, men der vil efter ut.'s skøn altid i et eller andet omfang være et skånehensyn i form af nedsat arbejdstid, undgåelse af opgaver med deadlines og tidspres, mulighed for pausering efter behov, tydelige afgrænsninger i opgaveløsningen samt at arbejdsdagen i det hele taget er entydig og forudsigelig uden krav om hurtig problemløsning i akut opståede situationer."

Af neurokirurgisk speciallægeerklæring af 9/11 2017 fremgår bl.a.:

"**Resumé**
… kvinde [i 50'erne] tidligere kendt med skulder og nakkespændinger behandlet ved fysioterapi i 2015 og kendt med tilbagevendende lændehold. Hun påkøres som fører af en bil bagfra med lav fart. Skadelidte udvikler straks nakkesmerter og tilses på skadestuen der beskriver bevægelsessmerter af nakke, men ingen palpationsømhed af columna, ser an.
Der er vedvarende gener i nakke, smerter i tænder, kæbe og hals og øverste del af bryst og hovedpine og kognitive gener. Udstråling til skulder og arm, værst højre side. Smerter fra lænd ned i

benene. Vurderes af neuropsykologisk der vurderer generne som følger efter whiplash, Skadelidte behandles ved fysioterapeut med forbigående god effekt. Går pt. i smerteklinik.
Der er gjort MR scanning af columna cervikalis der angiveligt er ia.
Der er forsat gener ifa. daglige nakkesmerter der trækker ud i begge arme og giver hovedpine og kognitive gener.
Ved den objektive us findes nedsat bevægelighed af nakken og myofascielle gener i nakke og skulderåget, hun er neurologisk intakt.
…
Konklusion

- Hvilke gener skønnes at være forårsaget af uheldet
    a. Daglige nakkesmerter der trækker ud i begge arme og giver hovedpine og kognitive gener.

- Er der forudbestående gener. I givet fald, hvilken betydning har de for nuværende gener.
    a. Skadelidte er tidligere kendt med skulder og nakkespændinger behandlet ved fysioterapi i 2015 og kendt med tilbagevendende lændehold.
    b. Skulder og nakkegenerne er behandlingskrævende med afsluttet behandling relativ kort tid (få måneder) forud for anmeldte skade. Man må skønne at disse gener er recidiveret og har en medvirkende årsag til skadelidtes gener

- Et skøn over stationærtidspunktet.
    a. Tilstanden må skønnes at være stationær"

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**C Betingelser for invalideydelse og præmiefritagelse**

§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab
Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring, jævnfør 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen', § 3, og for denne del gælder reglerne i stk. 1.
…
Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede – efter PFA Pensions skøn – ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse.
…
§ 1. Ikrafttræden og ophør af invalidepension og/ eller præmiefritagelse
Udbetaling af invalidepension og/eller ydelse af præmiefritagelse træder i kraft den dag, nedsættelsen af erhvervsevnen har varet uafbrudt i tre måneder. Præmiebetalingen ophører efter bestemmelserne i § 2 i 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen'."

Ankenævnet *for* Forsikring

18. 91627

Nævnet udtaler:

Klageren er født i 1960'erne og har en videregående uddannelse inden for handel. Den 26/2 2016 var hun udsat for en trafikulykke, hvor hendes bil under kø-kørsel blev påkørt bagfra. Hun har daglige nakkesmerter med udstråling til begge arme, hovedpine, udtrætning og kognitive gener i form af hukommelses- og koncentrationsbesvær. På ulykkestidspunktet var hun ansat i et familiemedlems selskab med 20 timer om ugen og drev derudover to salgsagenturer som selvstændig. Den 4/4 2016 opsagde hun det ene salgsagentur med udgangen af juni 2016. Den 27/6 2016 blev hun opsagt fra sit ansættelsesforhold på grund af problemer med ryg og nakke og havde lønophør den 1/10 2016. Hun sygemeldte sig over for kommunen den 1/7 2016.

Selskabet har afslået at yde helbredsbetingede ydelser med henvisning til, at klageren ikke har bevist, at hendes erhvervsevne er nedsat med mindst halvdelen.

Nævnet bemærker, at det følger af forsikringsbetingelserne afsnit C, § 1, stk. 5, at der ydes dækning, såfremt den generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. Ifølge praksis kan der ydes forsikringsdækning ved midlertidigt tab af den specifikke erhvervsevne, hvor der er forventning eller usikkerhed, om den forsikrede kan genoptage sit hidtidige arbejde i samme omfang som før. Efter nævnets faste praksis foreligger et erhvervsevnetab ikke tidligere end lønophørstidspunktet.

Nævnet finder, at det med den neuropsykologiske erklæring af 18/9 2017 blev klarlagt, at klageren ikke kunne genoptage sit hidtidige arbejde i samme omfang som før.

Nævnet finder, at klageren ikke har godtgjort, at hun har haft et dækningsberettigende midlertidigt erhvervsevnetab i perioden fra lønophøret i ansættelsesforholdet den 1/10 2016 og til den 18/9 2017. Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren i 2016 og 2017 har tjent mere end halvdelen af det samlede gennemsnit for indtjeningen i årene 2013-2015.

19. 91627

Nævnet finder efter en gennemgang af sagen og efter en samlet vurdering, at klageren ikke har bevist, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad, og at hun med de rette skånebehov ikke vil være i stand til at arbejde og tjene mere end halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren lider af daglige nakkesmerter med udstråling til begge arme, hovedpine, udtrætning og lettere uspecifikke kognitive gener, at en MR-skanning den 25/7 2016 har påvist normale forhold, og at det ved den neuropsykologiske undersøgelse af 18/9 2017 er vurderet, at de kognitive vanskeligheder ikke skyldes en kronisk hjerneskadeproblematik, men er afledt af smerterne og trætheden.

Nævnet har endvidere lagt vægt på, at klageren er fortsat som selvstændig erhvervsdrivende med sit ene salgsagentur, som blandt andet har indebåret udkørende besøg hos kunderne, og at hun ikke er blevet arbejdsprøvet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

_____

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings
Udskriftens rigtighed bekræftes

Carsten Sennels